

KANDIDAT

9029

PRØVE

PED148 1 Pedagogiske grunnbegreper

Emnekode	PED148
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	08.12.2016 09:00
Sluttid	08.12.2016 15:00
Sensurfrist	02.01.2017 01:00
PDF opprettet	05.09.2018 13:44
Opprettet av	Digital Eksamen

1 Generell informasjon 08.12.2016

Emnekode: PED148

Emnenavn: Pedagogiske grunnbegreper

Dato: 08.12.2016

Varighet: 09:00-15:00

Tillatte hjelpemidler: Ingen

Merknader: To av fire kortsvarsoppgaver og en av to drøftingsoppgaver må besvares for at studenten skal bestå eksamen. Ved sensur vil drøftingsoppgaven vektet tyngst.

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?

Ja

Nei

Riktig. 0 av 0 poeng.

2 PED148 08.12.2016 - Kortsvarsoppgaver

Kortsvarsoppgaver: (Besvar to av disse fire). Max 500 ord pr kortsvarsoppgave

1. Gjør kort rede for filosofen Martin Bubers teori om jeg-du, og hva som preger denne typen undervisning og veiledning
2. Gjør kort rede for Csikszentmihalyis Flyt-teori
3. Gjør kort rede for forholdet mellom tilpasset opplæring og spesialundervisning
4. Gjør kort rede for tradisjonalisme og progressivisme, og nevnt en representant for hver retning

Skriv ditt svar her...

Oppgave 1.

Martin Bubers teori om jeg-du dreier seg i stor grad på hvordan en møter mennesker. Han mente det var viktig å imøtekomme andre som individer og personer, fremfor å se dem som gjenstander uten følelser, tanker og identitet. I følge hans teori var det mye i samfunnet som reduserte mennesker ned til mekaniske variabler, fremfor individer og personer. Noe en svært ofte ser innen akademiske fagfelt som økonomi, psykologi, medisin osv. hvor mennesker følger etablerte "naturlover" som former deres atferd og handlinger. Den standard tavleundervisningen fremmet av Hubert er et eksempel på denne objektifiseringen og reduisering av mennesket innen for pedagogikk. Hvor en ser på elevene som enheter som skal fylles med kunnskap, som de passivt mottar mens de ser mot tavlen. Også teoriene til Pavlov og Skinner ser også på mennesket som mekaniske enheter som reagerer på stimuli, og kan programmeres til å reagere på en ønskelig måte. Buber var mer progressiv, ved å møte elevene som mennesker og personer, kunne en bedre se deres evner og talenter. Dette igjen kan brukes for å gi en undervisning som bygger på elevens styrker og interesser fremfor å kjøre alle gjennom samme malen.

Ved å etablere et jeg-du forhold, kan en også styrke tilliten mellom lærer og elev. Men ved å knytte personlige bånd kommer andre potensielle utfordringer. Vil dette gjøre vurdering vanskeligere, med hensyn til om en er partisk? Vil det gjøre konfliktløsning verre, ved at du kjenner elevene involvert? Vil det gjøre det vanskeligere å holde orden i klasserommet? En kan argumentere for at denne typen relasjon mellom lærer og elev fører med seg dette. Men på en annen side en kan være partisk uten å kjenne eleven, ved at en for eksempel kjenner den far eller mor. En kan tenke seg å skifte fra en autoritær og mekanisk læringsstil virker mer sikkert, ettersom det er slik skolen har vært i mange år.

En undervisning basert på Buber filosofi ville fokusert på gjensidig respekt i klasserommet, mellom lærer og elev, samt mellom elevene. Dette med kommunikasjon vil gi eleven muligheten for utvikling av seg selv, i form av ferdigheter, personlighet og interesser. Utfordringene rundt lærerens objektivitet og autoritet kan løses ved at læreren er disiplinert i sine rutiner, og ved å bruke anonym retting av prøver ol. Dette gjør at læreren kan etablere relasjoner til eleven basert på gjensidig respekt og tillit, samt kunne ivareta en større grad av objektivitet i vurderingen av elevens kompetanse. Utføringen av undervisningen vil i større grad være preget av dialog og aktiv deltagelse fra elever, noe som teoretikeren Vygotsky fokuserer på i sine læringsteorier.

Oppgave 3.

Tilpasset opplæring og spesialundervisning er begge eksempler på tilpasset undervisning, hvilket gjør at en ofte forveksler disse begrepene. Tilpasset opplæring er en generell føring om at en skal kunne variere innhold, arbeidsmetoder ol. for en elev skal kunne få så godt læringsutbytte som mulig, innen den etablerte læreplanen. Spesialundervisning er derimot en lovfestet rett, som skal tilbys til elever som ikke har tilstrekkelig utbytte fra ordinær undervisning, jmfør opplæringslova §5-1.

Spesialundervisning er at en lager en individuell tilpasset plan for undervisning, basert på sakkyndig vurdering av lærevansken eleven står ovenfor. For eksempel en elev med dysleksi vil få opplæring som tar hensyn til deres vansker med å lese og skrive, ved at en kan bruke lydbøker ol. Eller en elev med mental utviklingshemming vil få opplæring i et miljø som stemmer bedre overens med deres mentale alder og modenhet. Denne vurderingen blir utført av pedagogisk psykologisk tjeneste, som benytter ekspertise innen psykologi, medisin og pedagogikk for å tilby hjelp til de elever som ikke mottar tilstrekkelig utbytte fra ordinær undervisning.

Tilpasset opplæring er små variasjoner innen ordinær undervisning for optimalisere læringsutbytte for hver elev. En kan for eksempel differensiere basert på nivå ved å tilby enklere eller vanskeligere matematikk oppgaver. En kan la elever som trives med å lese på egen hånd gjøre det fremfor å jobbe i grupper. Tilpasset opplæring betyr ikke at en tilbyr en individuell tilpasset plan for hver elev i klassen, en simpelthen varier innen den generelle planen skolen har lagt for undervisningen. Dette gjør det litt vanskeligere å forstå omfanget av tilpasset opplæring, ettersom det ikke er like konkret som spesialundervisningen. En kan si at tilpasset undervisning er mer en kunstform, og spesialundervisning er mer en vitenskaplig metode.

Besvart.

3 PED148 08.12.2016 - Drøftingsoppgave**Drøftingsoppgave:** (Besvar en av disse to)

1. Redegjør for to av følgende temaer: Pedagogisk filosofi, pedagogisk sosiologi, pedagogisk historie, spesialpedagogikk, sosialisering og danning. Drøft hvordan de to temaene vil ha ulikt pedagogisk fokus på undervisning. Vis til relevant teori i din redegjørelse og dine drøftinger
2. Redegjør for den didaktiske relasjonsmodellen og den didaktiske trekanten, og drøft hvordan disse modellene kan benyttes i pedagogisk planlegging og arbeid. Vis til relevant teori i din redegjørelse og dine drøftinger

Skriv ditt svar her...

Oppgave 2.

Den didaktiske trekanten, (illustrert nedenfor i figur 1), viser samspillet mellom innhold, elev og lærer. På sidene på trekanten nevnes tre akser, erfaringsaksen, kommunikasjonsaksen og relasjonsaksen. Erfaringsaksen illustrerer samspillet mellom elev og innhold, for eksempel elever som bor på bygda har mest sannsynlig mer kunnskap om dyr, enn elever fra byen. Kommunikasjonsaksen illustrerer samspillet mellom lærer og elev, om de kan forstå hverandre og kommer overens. Relasjonsaksen illustrerer samspillet mellom lærer og innhold, for eksempel en rørlegger vil kanskje ikke være best enget for å undervise norsk litteratur historie. (Gitt at en antar at rørleggeren ikke har komptanse innen dette emnet.)

Denne modellen kan brukes for å planlegge undervisning ved å tenke over hvilke erfaringer både deg som lærer og dine elever har. (Erfaring- og relasjonsakse) Og i løpet av undervisningen kan en vurdere sin fremgangsmåte basert på hvordan en oppfatter kommunikasjon mellom seg selv og elevene (kommunikasjonsakse).

Eksempel: En skal undervise naturfag i barneskolen, skolen befinner seg i distriktet og elevene er vant med å bo tett på naturen. En skal lære om norsk flora og du som lærer er ofte på tur i skog og mark, særlig om høsten for å plukke sopp. I dette eksemplet vil læreren og eleven ha kjennskap til innhold, og læreren med egen erfaring fra soppplukking kan gi god undervisning om sopp. Ved at en bor i distriktet kan læreren arrangere en utedag, og kan dermed finne sopp, og visuelt vise dem slik en finner det i naturen. Dette kan styrke kommunikasjon mellom lærer og elev, siden de har muligheten til å studere soppen nærmere enn ved å se den på et bilde eller få en beskrivelse.

Den didaktiske trekanten er en enkel modell, noe som gjør den lett å forstå, men litt mangelfull i planlegging, utføring og evaluering av undervisning. Den didaktiske relasjonsmodellen er mer utfyllende og gir et bedre bilde over hva som påvirker en læringssituasjon.

Den didaktiske relasjonsmodellen, (som vist nedenfor i figur 2), illustrer den gjensidige påvirkningen mellom seks variabler: Innhold, Mål, Læreforutsetninger, Rammefaktorer, Læringsaktiviteter og Vurdering.

- Innhold er hva som blir formidlet i læringssituasjonen.
- Mål er hva elever ideelt skal sitte igjen med etter læringssituasjonen.
- Læreforutsetninger er hva slags forutsetninger eleven har for å lære innen en gitt læringssituasjon. Dette kan være biologiske forutsetninger som finmotorikk eller fysisk styrke, forkunnskaper og evner og kulturelle forutsetninger.
- Rammefaktorer er hva som muliggjør eller begrenser læring innen en gitt situasjon. Dette er ting som: Skolebygg, lærebøker, tid, transport, lover, regler og andre bestemmelser fra det offentlige.
- Læringsaktiviteter er hva slags aktiviteter en utfører i læringssituasjonen, dette kan være alt fra standard tavleundervisning til å for eksempel lære å fiske med sin far.
- Vurdering gjelder både vurdering av elevers evner, ferdighet og kompetanse, men også om en har nådd målet for læring eller om målet er oppnåelig.

Disse seks variablene påvirker hverandre gjensidig, og det er så og si umulig å vurdere dem en for en. Innhold er formet av mål, læringsforutsetninger, læringsaktivitet, rammefaktorer og vurdering. Et mer passende spørsmål er i hvilken grad de påvirker hverandre, og hvilke faktorer en har mulighet til å endre. I den offentlige skolen vil svært ofte rammefaktorer, vurdering, mål og innhold være mer fastsatt, enn om en skal lære opp noen på en arbeidsplass.

Eksempel 1: Matematikk i skolen.

- Rammefaktorer: Fastsatt av offentlige planer og midler, lite rom for endring.
- Mål: Læringsmål er fastsatt av det offentlige, lite rom for endring.
- Vurdering: Vurdering basert på om elev har nådd kompetanse mål, lite rom for endring.
- Innhold: Innhold er fastsatt i læreplanen, en kan velge å utdype visse emner eller repetere, men planen må følges. Lite rom for endring.
- Læreforutsetninger: Varier fra elev til elev, jevnt over tilnærmet lik basert på at det en homogen gruppe

med hensyn til fysiologiske og sosiale forhold. Vanskelig å endre.

- Læringsaktiviteter: En kan benytte en rekke aktiviteter i undervisningen, så lenge de stemmer overens med læreplanen sitt krav til innhold, mål og vurderingsgrunnlag.

I denne klasseromssituasjonen vil en ofte finne at en tenderer mot tavle undervisning. En lærer kan variere med å bruke mer "lab" som undervisningsform, hvor elevene blir introdusert oppgaver, og kan motta hjelp om nødvendig. Det å variere i arbeidsmetoden kan også være motiverende, ettersom det å gjøre det samme dag ut og dag inn kan bli veldig kjedelig i lengden. Vurdering vil primært være i en summativ form, men en kan benytte formativ vurdering for å gi pekepinner til eleven om hvordan de kan utvikle sine ferdigheter, for eksempel huske å ta med utregning, tips til hvordan en bør gå frem til å løse likninger osv.

Eksempel 2: Opplæring av butikkmedarbeider.

- Rammefaktorer: Begrenset ressurser, en ønsker å lære den ansatte det mest nødvendige for å utføre en oppgave, slik de kan jobbe og utvikle seg på egenhånd snarest. Større bedrifter har større kapasitet for intern skoleing og opplæring, f. eks: DNB, Telenor osv.
- Mål: Utføre de oppgaver og rutiner fastsatt i jobbbeskrivelsen.
- Vurdering: Formativ vurdering underveis i prosessen for å vise hvor den ansatte kan forbedre seg.
- Innhold: De mest essensielle for å utføre en oppgave.
- Læreforutsetninger: Vanskelig å forutse, ettersom en ansatt kan variere mye innen alder, sosiale forhold, fysiologiske forutsetninger, evner og kunnskap.
- Læringsaktiviteter: Oftest begrenset til "læring virksomhet" at den under opplæring utfører oppgaver under oppsyn av den opplæringsansvarlige, og dermed lærer av repetisjon, etablerte rutiner og erfaring.

Sett i forhold til skolen vil denne type opplæring være mer fri på hvilke mål, rammefaktorer og innhold en velger å benytte i opplæringen. Som regel pleier en bedrift å fokusere en opplæring på det mest essensielle for at en skal kunne utføre en jobb, noe som gjør det relativt enkelt å sette og vurdere målet for opplæringen. Utfordringen er læreforutsetninger, noe som er grunnen til en bla. stille krav til visse utdannelser og sertifiseringer når en besetter en stilling. Dette gjør at en kan forvente at kandidaten har visse evner, utviklingspotensiale og kompetanse. Læringsaktiviteter kan også være svært variert innen opplæring av ansatte, men dette avhenger av hvilket yrke en befinner seg i. Mange oppgaver i arbeidslivet kan simuleres i datasystem, som gjør at de kan kjøre opplæring atskilt fra virksomheten til den ansatte har nådd et tilfredstillende kompetansenivå. Mye av rutiner læres gjennom instruksjonsvideo eller manualer den ansatte kan studere utenom arbeidstid. Dette gjør at en kan drive mer effektiv opplæring, i form av at en opplæringsansvarlig kan kjøre opplæring på flere ansatte samtidig. Eller at en ikke trenger en opplæringsansvarlig fysisk tilstede i bedriften.

Den didaktiske relasjonmodellen illustrerer det komplekse samspillet av faktorer som påvirker læringssituasjoner på en god måte. Det resiprokale forholdet mellom disse seks variablene kan gjøre det vanskelig å finne en passende måte å tilrettelegge undervisningen, med tanke på hvordan en skal nå sitt mål. Men på en annen side tvinger denne modellen deg til å tenke mer dynamisk og systematisk, enn hvis en benytter seg av den didaktiske trekanten.

Etter å ha sett på både den didaktiske trekanten og den didaktiske relasjonsmodellen kan en se at begge er nyttige verktøy i planlegging av undervisning. En kan stille spørsmålet om hvilken modell som er best egnet som et rammeverk for planlegging av undervisning. Min oppfatning er at dette kan best drøftes basert på informasjonsgrunnlag, hvor kompleks innholdet en skal undervise er, og hvor mye tid en har å forberede seg på.

Den didaktiske trekanten vil være et passende verktøy for mindre komplisert stoff, eller i situasjoner hvor en ikke har mye informasjon eller tid til å forberede seg. For eksempel som en vikar lærer. Her vil trekanten være et enkelt verktøy for å strukturere din fremgangsmåte, og til å vurdere undervisningen underveis.

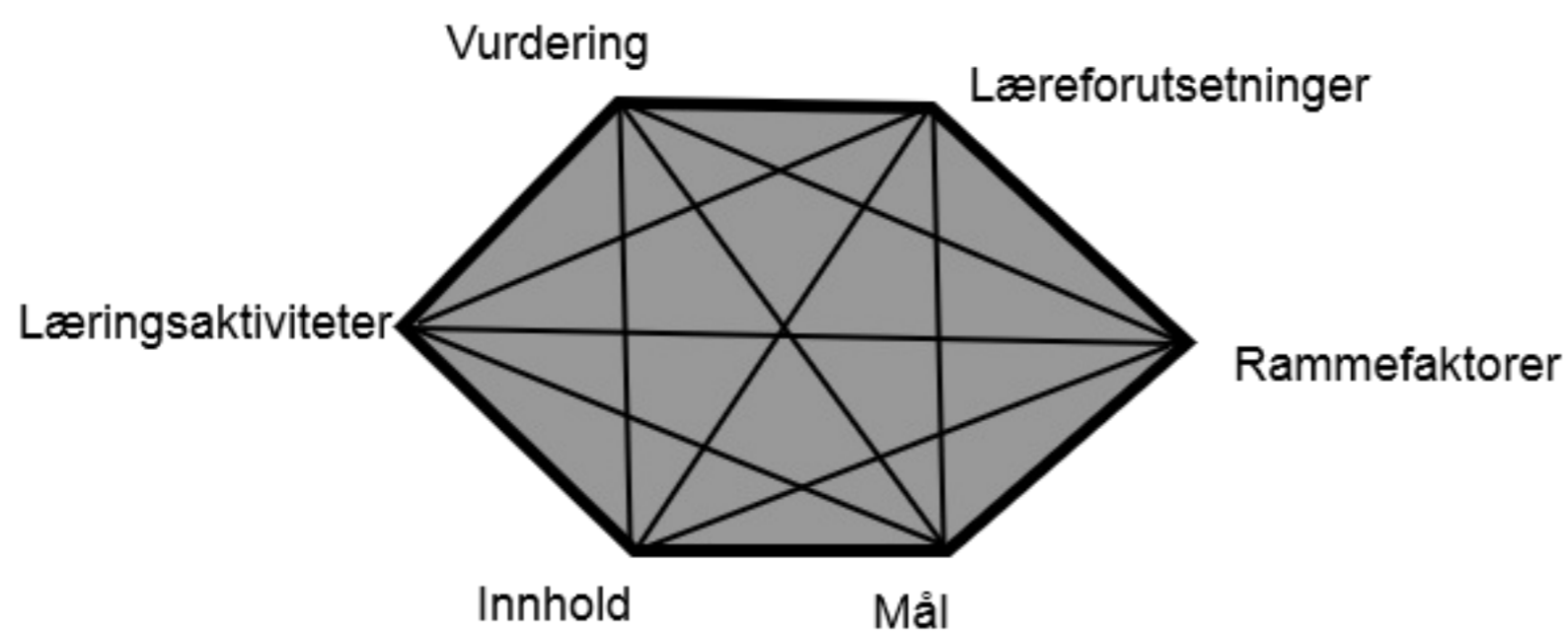
Den didaktiske relasjonsmodellen derimot er svært virkningsfull når en skal undervise komplekse tema, har tilgang på informasjon som rammefaktorer, læreforutsetninger etc. og har god tid til å planlegge et undervisningsopplegg. En lærer som jobber på samme skolen hver dag vil ha god kjennskap til rammefaktorer og kjennskap til klassen en underviser. Dette gjør dem bedre i stand til å planlegge undervisningsopplegg.

Det er viktig å understreke at disse modellene ikke er fasitsvar på hvordan en skal legge opp undervisning, disse modellene gjør det bevisst på hva som påvirker en læringssituasjon, slik du er i stand til å ta begrunnede avgjørelser vedrørende undervisning. Så om den didaktiske trekanten eller den didaktiske relasjonsmodellen passer best er opp til den som skal planlegge undervisning.

Figur 1: Den didaktiske trekanten.

Figur 2: Den didaktiske relasjonsmodellen.

Besvart.